

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Histrion

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

Atque Machaonia Parcas inlibere medela
 Aggredi, qui quid virtutum, quid prava libido
 Turbet, agens animos cæcis ambagibus agros:
 Contra quid virtus ratione instructa salubri,
 Conferat, aduersos casus sorte remq; malignam
 Despicens subigensq; metus, & gaudia vulgi,
 Speq; leues videns, & opum certamina Suetrix
 Fortunæ & mortis terrore excelsior omni
 Extimo studio, & cura inuenere magistrat:
 Omnibus inquam mortalis vita suetur,
 Plurimum & in pretio sacrorum iure ferantur
 Nullatamen doctam res Scilicet artibus agunt
 Historiam, sola hæc annos & tempora nobis
 Præterita & præterita memorans insignia mundi,
 Suggestit ignavis quicquid longæva detusas
 Gestorum tenebis regis & caligine voluit.
 Immenso sita atque altis premit inuisa iustis
 Hac nobis verum primæ ab origine pandit
 Omnia: ut obscuro pulcher coneruerit orbis
 Principio, blandisque vocis effulserit æther
 Igibus, & tellus hic montibus ardua celsis
 Et in planicem & campos effusa patentes
 Protulerit subivo memora & genus omne ferarum,
 Apsaras maculis tigres Libyq; leones,
 Fulmineq; fues, & recto vertice regem
 Cuntorum de limo hominem traxisse figuram
 Progenerante Deo Divum mundique capaxem.
 Hac eadem seruatum unum cum conige iustum
 Diluio stagnante refert, rubrumque per aquor
 Hebrais passisse rivum, merisque quadrigas
 Gorgite Nilact rursum resuente tyranni,
 Et quicquid sacra testatur pagina fama
 Hac semus prodeunte Ducum, heroumq; potentum
 Nomina fortunæ, Sires, & gesta tot & equam
 Militibus annorum diversis partibus oribus,
 Hac tumidum Xerxis flatum, pauidamque recenset
 Tempestate fugam, Persas acq; Bares,
 Balle inque manum, Hannibalem Tyrosque furores,
 Romule inque decus, apot ab utroque triumphos
 Littore Casaribus.

Dido apud Aulonium.
 Vos magis historice lectores credere Seris,
 Quam qui surta Deum, concubitusque canunt,
 Falcidæ vates remerant qui carmine Serum,
 Humanisq; Deos adsimulant votis.

¶ A POPHTHEGMATA.

- Damerius Phalerens Ptolomæum regem adhortari solebat, vt sibi pararet libros de regno, deque militari imperio gerendo tractantes, eoque euolueret: propterea quod de ea quibus amici non audent admonere reges, in libris scripta habeantur. *Plur. in Græc. apoph. & Laer. l. 5. c. 5.*
- Theopompus dicebat eum quidem optimum rerum bellicarum scriptorem esse, qui quam plurimorum certaminum civilium particeps fuerit & quam plurima etiam pericula caram expertus sit. Inuere autem voluit, eum tantum reuera esse bonum historicum, qui de his scribat rebus, quibus ipse interfuit. *Polib. l. 12. hist.*
- Alphonsus Capuz laborans aduersa valetudine: medicis multa medicamenta adhibentibus, in grauissimo morbo Quinti Curtii historias de Alexandri Magni rebus gestis delcriptas legere cepit, cuius lectione delictatus cum omnem morbi improbitatem superdet, sanitati restitutus: Valeat, inquit, Auicenna, valeat Hippocrates, & alii medici, & viuat Curtius, restitutor sanitatis meæ. *Anton. Panorm. de rebus gest. Alphonsi, & Aeneas Syl. de eius dictis.*

¶ SIMILITVDINES.

- D. Chrysostomi. Quemadmodum in agris termini columnæque non sinit arua confundi. Sic tempora non sinit confundi res gestas, sed dum dirimunt alias ab alijs, & in ordinem congruentem digerunt, multa nos liberant turbatione. *Homilia 2. in Ephetam.*
- D. Basilii. Quemadmodum ex igne naturaliter emicet splendor, ex vnguento quoque præstanti diffunditur odor: Sic è sanctorum commemoratione gestorum ad omnes prouenit vtilitas. *In Cordianum martyrem militem Casariensem.*
- D. Augustini. Quid prodest lectione continua tempus occupare, sanctorum gesta & scripta legendo transcurrere: nisi ea masticando & ruminando succum bibamus, & transglutendo vsque ad cordis intima transmittamus, vt is diligenter consideremus statum nostrum, & studeamus eorum opera agere, quorum facta & verba seepimus lecitare? *De scala paradisi. c. 10.*
- D. Gregorii. Sicut ignotorum hominum facies cernimus, & corda necimus, sed si familiari eis locutione coniungimur, vsu colloqui eorum, etiam cogitationes indagamus: Ita cum in sacro eloquio historia sola aspicitur, nihil aliud quam facies videtur: sed si huic assiduo vsu coniungimur, eius mirum mentem quasi ex locutionis familiaritate penetramus. Dum enim alia ex alijs colligi-

mus, facile in verbis colligimus aliud esse quod quod sonant: tanto enim quicquid notitiae illius extento quanto in sola eius superficie ligatur. *Lib. 10. Moral.*

Polibii. Perinde ac si quis oculos animanti effugit supercili corporis, inutile fit: ita dempta et hiltiorum ratio omnis inutilis est. *Lib. 1. Historiarum.*

Quemadmodum pugiles præclaræ & dextere ac fortitudine corpora pugnantem plagam plange dextere ac fortitudine corporatoribus, neque ipsis certatoribus possit le elly, & viribus adhuc, & alacritate animi accipiunt. Ita quibus historie loquuntur: qui si causas vel moles quibus diebus inuicem inuidias, inuasiones, & imprefiones, & molestiam videntur generant, & nec legentibus tatis adferent. *Lib. 1. Historiarum.*

Quemadmodum Tragediarum scriptores frequentia sua, aut Dijs aliquibus, aut machinis temeritate, quæ nabiliaque principia fumant: Ita Historici similes quætur, & dum facta iumunt exordia, tandem ad Deorum roas fugere coguntur. *Lib. 3. Histor.*

Quemadmodum medici nihil prodesse agrotantium morborum causas ignoranti: ita qui circa res gestas profus vultitate carent, nisi & loci, temporis & circumumque occasionum ratio consistit. Nam necesse est competenter curare, nec illi quicquam ex rebus obire poterunt, nisi adit eorum cognitio, & quibus bidem.

Quemadmodum regula etiam si longitudo in modum humilior sit, tamen si iud habet quod regulæ proportionatur: si vero ad rectitudinem & proprium regulæ rit, omnia potius quam regula vocari debet. Sic etiam phorum commentarij, etiam si vel dictione, vel scripturam ab his partibus, que ipsis propriis sunt, abstergentem retinuerint, nomen historie recipiunt: si verò non cerint non amplius historie nomine vocandi sunt.

Loctensum est hæc similitudo apud Polybium. *Lib. 1. Historiarum.*

Quemadmodum corpus animatum, si ossa sine carnis reddidit inutile: ita & historia, si veritatem illi adhibentem liquum est, inanis redditur. *Lib. 12. Historiarum.*

Politiani. Quemadmodum vsu videmus optime prudenter reici, cum fordidus parati sunt. Sic etiam que ornata suo ac nitore vacat, contemnentur, nisi exultimamus. *Lib. 10. Epist.*

Ioannis Campani. Vt anni vices pomæ, sic ætate ætate cori atque ornamento peperunt: nec tempus vilium illud quo & qui genere præclaras, & qui gestas scribere potius abunde non vult: alteros vt reliquam metere quæ alteros vt horreo penulique repositam inuenire quæ quam familiaris alenda referuerant. *In Prefatione ad drea Brachyreb. gestis.*

Erasmus Roterdami. Sicut mal modice cibis sapientiam gratiam saporis addit, ita si paulum antiquitatis aut vtilitatis, oratio fiet venustior: si plus ausu, nihil inuicem libens.

Hiltrio.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

Hiltrio. Hiltiones sunt, qui muliebri indumento dicarum sceminarum exprimebant: in autem hiltionibus & res gestas demonstrabant. Dicitur autem hiltio siue quod ab Hiltia id genus sit adductum, quæ quæ hiltionibus fabulas exprimerent, quasi hiltiones, *Polib. l. 12. hist. 48.*

¶ PHILOSOPH. SENTENTIA.

De hiltionibus. *DIAL. XXVII.*
 Francisci Petrarche.
 GAVD.
 Delector hiltionum iocis. R. Miltior mulierum la est, que de modulatione musica liberali scilicet percipitur, hæc solius vanitatis & impudentie præteritronibus delector. R. Malim pauperibus malum hiltionibus delector. G. Miltior mulierum hiltionibus delector. R. Quid tu illis: quoties de se delector? quomodo hiltio? quoties te mirantis amicum admodum aliquid, quo nullo illum, vere te autem delectat. G. Quod doctos habeo. R. Habes, de quibus ridetis, quæ quæ

